UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XXXIIII. De perfectione prolis conceptæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72797

Visual Library

ctando, Auctor intulit, quod ſimpliciter eſt miraculoſa, licet ſecundum verba aſſumpſerit concludẽdum, ꝙ eſt magis miraculoſa, quam naturalis, dum aſſumpſit, Vnumquodq; magis iudicatur ſecundum formam, &c. unde patet efficacia proceſſus literæ,

¶ *Super Quæſtionis trigeſimæ quartæ, Articulum primum.*

TItulus clarus eſt, ĩtellect⁹, vt ſonat. ¶ In corpo, unica eſt concluſio: Chriſtus fuit ſanctificatus in primo ſuæ conceptionis inſtãti. Probatur: Abundantia gratiæ ſanctificantis animã Chriſti deriuatur ex ipſa Verbi unione: ergo in primo inſtanti conceptionis Chriſtus habuit plenitudinem gratiæ ſanctificantis animam, & corpus eius. Antecedens probatur. Io. 1. Conſequentia probatur ex ſupradictis, ꝙ corpus Chriſti animatum, & aſſumptũ in primo ſuæ conceptionis inſtanti fuit.

3.dist.5.q.5. art.3. ¶ Aduerte hic, & in reſponſione ad primum, ut ipſum originis ordinem ſic intuearis, ut perſpicias eſſe non ſolum originis, ſed cauſalitatis ordinem inter gratiam unionis, & gratiam habitualem in Chriſto: hæc enim Auctor hic docet ex doctrina Euangelica, Vidimus eum plenũ gratiæ quaſi unigenitũ à Patre, Nota autem hoc, quia priora ordine generationis tãtum, ſunt imperfectiora, utpote ordinata ad poſteriora ut ad finem, ut artificialium ordo in exequutione teſtatur; ſed priora ordine generationis & cauſalitatis ſimul, non imperfectiora, ſed perfectiora ſunt, & fines poſteriorum, ut patet de ſubſtantia, & accidente proprio; homo enim prius generatur, quã ſuum accidens proprium, quod ipſum concomitatur, perfectius tamẽ ens homo eſt, quia non ſolũ origine, ſed cauſalitate præcedit ſuum acci- Li.1.c.6. nõ procul à prin.tom.3.

actiuo: ſed quia miniſtrauit materiam conceptui, & in eius vtero eſt conceptio celebrata.

Ad tertium dicendum, ꝙ principium paſſiuum naturale ſufficit ad tranſmutationem naturalem, q̃n naturali, & conſueto modo mouetur à principio actiuo proprio: ſed hoc in propoſito nõ habet locum: & ideo conceptio illa non poteſt dici ſimpliciter naturalis.

Qvaestio XXXIIII.

De perfectione prolis conceptæ, in quatuor articulos diuiſa.

DEinde conſiderandũ eſt, de perfectione prolis conceptæ.

Et circa hoc quæruntur quatuor.

¶ Primò, Vtrum in primo inſtãti conceptionis Chriſtus fuerit ſanctificatus per gratiam.

¶ Secundò, Vtrum in eodem inſtanti habuerit vſum liberi arbitrij.

¶ Tertiò, Vtrum in eodem inſtanti potuerit mereri.

¶ Quartò, Vtrum in eodem inſtanri fuerit plene cõprehenſor.

Articvlvs primvs.

Vtrum Chriſtus in primo inſtanti ſuæ conceptionis fuerit ſanctificatus per gratiam.

AD primvm ſic proceditur. Vr̃, ꝙ Chriſtus non fuerit ſanctificatus in primo inſtanti ſuæ conceptionis. Dr̃ ẽm 1. ad Cor. 15. non prius ſpirituale, ſed quod animale, demũ quod ſpirituale eſt: ſed ſanctificatio gratiæ pertinet ad ſpiritualitatẽ. nõ ergo ſtatim à principio ſuæ cõceptionis Chriſtus percepit gratiã ſanctificationis, ſed poſt aliquod ſpatium temporis.

¶ 2. Præt. Sanctificatio vr̃ eſſe à peccato ſ̃m illud 1. ad Cor. 6. Et hoc quidem fuiſtis aliquãdo. ſ. peccatores, ſed abluti eſtis: ſed ſanctificati eſtis: ſed in Chriſto numquam fuit peccatum. ergo non conuenit ſibi ſanctificari per gratiam.

¶ 3. Præt. Sicut per verbum Dei omnia facta ſunt, ita per Verbum incarnatum ſunt oẽs homines ſanctificati, qui ſanctificãtur, Heb. 2. Qui ſanctificat, & qui ſanctificãtur ex vno oẽs: ſed verbũ Dei, per quod facta ſunt omnia, non eſt factum, vt Aug. * dicit in 1. de Trinit. ergo Chriſtus per quem ſanctificantur oẽs, non eſt ſanctificatus.

Sed contra eſt, q̃d dr̃ Luc. 1, Quod ex te naſcet̃ ſanctũ, uocabitur filius Dei. Et Io. 10. Quẽ pater ſanctificauit, & miſit ĩ mũdũ.

Respon. Dicendũm, ꝙ (ſicut ſupra dictũ eſt *) abũdantia gratiæ ſanctificantis animã Chriſti, deriuatur ex ipſa Verbi unione, ſ̃m illud Io. 1. vidimus gloriam eius quaſi Vnigeniti a patre, plenũ gratiæ, & ueritatis. Oſtenſum eſt autẽ ſupra, * quòd in primo inſtanti ſuæ cõceptionis corpus Chriſti animatum fuit, & a uerbo Dei aſſumptum: unde conſequens eſt, quòd in primo inſtanti conceptionis Chriſtus habuerit plenitudinem gratiæ ſanctificantis animam, & corpus eius.

Ad primvm ergo dicendũ, ꝙ ille ordo quẽ ponit ibi Apoſtolus, ptinet ad eos, qui p profectũ ad ſpiritualem ſtatũ perueniunt. In myſterio autẽ incarnationis magis cõſideratur deſcenſus diuinæ plenitudinis in naturã humanam, q̃ profectus humanę naturæ, quaſi præexiſtentis in Deũ, & ideo ĩ homine Chriſto a principio fuit perfecta ſpiritualitas.

Ad secvndvn dicendum, ꝙ ſanctificari, eſt aliquid fieri ſanctum. Fit autem aliquid non ſolum ex cõtrario, ſed etiam ex negatiue uel priuatiue oppoſito, ſicut albũ fit ex nigro, & etiã ex non albo: nos aũt ex peccatoribus ſancti efficimur, & ita ſanctificatio noſtra eſt ex peccato: ſed Chriſtus quidem ſ̃m hominem factus eſt ſanctus, quia hanc gratiæ ſanctitatem non ſemper habuit, non tñ factus eſt ſanctus ex peccatore, quia peccatum nunquàm habuit, ſed factus eſt ſanctus, ex non ſancto ſ̃m hominẽ, nõ quidẽ priuatiue, ut ſcilicet aliquando fuerit homo & non fuerit ſanctus: ſed negatiue, quia ſcilicet quãdo non fuit homo, nõ habuit ſanctitatẽ humanam, & ideo ſimul factus fuit homo & ſanctus homo. Propter q̃d Angelus dicit, Lucæ 1. Quod naſcetur ex te ſanctũ: quod exponens Greg. * 18. Mor. dicit, Ad diſtinctionem noſtræ ſanctitatis, Ieſus ſanctus naſciturus aſſeritur, nos quippe ſi ſancti efficimur, nõ tamẽ naſcimur, q̃a ipſa naturæ corruptibilis conditione conſtringimur: ille autem ſolus ueraciter ſanctus natus eſt, qui ex coniunctione carnalis copulę conceptus non eſt.

Ad tertivm dicẽdũ, ꝙ aliter operat̃ pater creationẽ rerũ p Filiũ, aliter tota Trinitas ſanctificationẽ hominũ p hominẽ Chriſtũ. Nam uerbũ Dei eſt eiuſdẽ uirtutis & operationis cum Deo patre, vnde pater nõ operat̃ p Filiũ ſicut p inſtrumentũ, q̃d mouet motũ. Humanitas aũt Chriſti eſt, ſicut ĩſtrumẽ-

dens: eſt enim illius cauſa effectiua, & finalis. Et ſimile accidit in myſterio Chriſti; prius enim exequutionis ordine eſt gratia unionis & poſterius comitatur gratia habitualis ſanctificans animã Chriſti: ſed nõ propterea eſt imperfectior ut Scotus in 3. ſent. diſt. 7. q. 3. dubio ſecũdo ſomniauit, uel finxit, ponẽs, prius ordine intẽtionis eſſe ſummã gratiam ſeu gloriam, & propterea unionẽ intentam propter dictam rationem defectiuam, ſ. prius in exequutione eſt poſterius in intẽtione. Debebat apponere ly tãtum, & dicere, prius ordine exequutionis tantum, eſt poſterius ordine intentionis, alioquin propoſitio non eſt uniuerſaliter uera, & tunc ſubſumendo, ſed unio pſonalis eſt prior ordine exequutionis tãtum, aduertiſſet minorem hanc eſſe falſam, & depoſuiſſet illã inopinabilem phantaſiam confutatã ab euangelio, & ab uniuerſis patrum meditãtibus circa excellentiam myſterij unionis perſonalis. Et ſi quidẽ non ſolum prior exequutione, ſed cauſalitate omni poſsibili. eſt.n. finis & efficiens reliquorum donorum in Chriſto. Et ideo ex ipſa unione concludimus & gratiã & gloriam ſummã, adeo, ut Io. Euangel. deſcribens plenitudinẽ gloriæ in Chriſto, neſciens quomodo melius deſcriberet, ut ad radicem altiſsimã ſe conferret, cum dixiſſet, Vidimus gloriam eius, ſubdidit, Gloriã quaſi unigeniti a patre, plenũ, &c. Non ſolum uniuerſa humana natura, ſed dæmones, & Angeli ſtupẽt de myſterio Vnionis perſonalis. lib. 18. cap. 34. circa mediũ.

Et

Et ad ipſam omnia a principio mundi ordinata cõſpicimus, tan quam maximum omnium factibilium, ſicut & vere eſt eorum maximum: nõ poteſt ſiquidem maius fieri, quàm quòd homo ſit vere perſonaliter Deus. Et iſte homo non erubuit dicere eam eſſe poſteriorem ordine intentionis.

A fectionem actus ſecundi: & ſic non inconuenit, animam Chriſti profeciſſe. Alio modo, ſecundum perfectionem actus primi: & ſic dato, quòd ſit inconueniens. eſt extra propoſitũ, quia de perfectione actus ſecundi quæritur & tractatur, ut patet. Et ſic antecedens ruit, ac per hoc totus proceſſus literæ.

q.7.a

q.13.ar.3.

tum diuinitatis, ut ſupra dictum eſt: * & ideo humanitas Chriſti eſt ſanctificans, & ſanctificata.

ARTICVLVS II.

Vtrum Chriſtus in primo inſtanti ſuæ conceptionis habuerit uſum liberi arbitrij.

AD SECVNDVM ſic proceditur. Videtur ꝙ Chriſtus ſecundum hominem non habuerit uſum liberi arbitrij in primo inſtanti ſuæ conceptionis. Prius eſt.n. eſſe rei, q̃ agere uel operari: uſus aũt liberi arbitrij eſt quædam operatio. Cũ ergo anima Chriſti eſſe inceperit in primo inſtanti cõceptionis (ut ex prędictis patet *) vr̃ eſſe impoſſibile, ꝙ in primo inſtanti conceptionis habuerit uſũ liberi arbitrij.

¶ 2 Præte. Vſus liberi arbitrij eſt electio. Electio aũt pręſupponit deliberationem cõſilij, dicit.n. Philoſophus in 10. Ethi.* ꝙ electio eſt appetitus p̃conſiliati. ergo vr̃ impoſſibile, ꝙ ĩ primo inſtãti ſuæ conceptionis Chriſtus habuerit uſum liberi arbitrij.

¶ 3 Præt. Liberum arbitriũ eſt facultas uoluntatis & rõnis (ut in prima parte habitũ eſt *) & ita uſus liberi arbitrij eſt actus uoluntatis & rõnis ſiue intellectus ſed actus intellectus præſupponit actum ſenſus, qui eſſe nõ põt ſine conuenientia organorum, quæ non vr̃ fuiſſe in primo inſtãti cõceptionis Chri. ergo vr̃ ꝙ Chriſtus non potuerit habere uſum liberi arbitrij in primo inſtanti ſuæ conceptionis.

SED CONTRA ẽ, ꝙ Aug.* dicit in lib. de Tri. Mox ut uerbũ uenit in uterũ, ſeruata ueritate ꝓpriæ naturæ factum eſt caro, & pfectus hõ: ſed perfectus homo hẽt uſũ liberi arbitrij. ergo Chriſtus habuit in primo inſtãti ſuę conceptionis uſũ liberi arbitrij.

RESP. Dicendum, ꝙ (ſicut ſupra dictum eſt *) humanæ naturæ, quam Chriſtus aſſumpſit, cõuenit ſpiritualis pfectio, in qua nõ profecit, ſed eam ſtatim a principio habuit. Perfectio aũt ultima non conſiſtit in potentia, uel in habitu, ſed in operatione: unde in 2. de Anima dr̃, † ꝙ operatio eſt actus ſecundus. Et ideo dicendum eſt, quòd Chriſtus in primo inſtanti ſuæ conceptionis habuit illam operationẽ animæ, q̃ poteſt in inſtanti haberi. Talis aũt eſt d operatio uoluntatis & intellectus, in qua conſiſtit uſus liberi arbitrij. Subito.n. & in inſtãti pficiť operatio intellectus & volũtatis, multo magis q̃ viſio corporalis, eo ꝙ intelligere, velle & ſentire, nõ eſt motus q ſit actus imperfecti (qđ ſucceſſiue perficitur) B ſed eſt actus iam perfecti, ut dr̃ in 3. de Anima.* Et ideo dicendũ eſt, ꝙ Chriſtus in primo inſtanti ſuæ cõceptionis habuit uſum liberi arbitrij.

AD PRIMVM ergo dicẽdũ, ꝙ eſſe eſt prius natura q̃ agere, nõ tñ eſt prius tẽpore: ſed ſimul cũ agens habet eſſe perfectũ, incipit agere, niſi ſit aliquid impediens: ſicut ignis ſimul dũ generatur, incipit calefacere & illuminare: C ſed calefactio nõ terminatur in inſtanti, ſed p tẽporis ſucceſſionem, illuminatio autem perficitur in inſtãti. Et talis operatio eſt vſus liberi arbitrij, ut dictũ eſt. †

AD SECVNDVM dicendum, ꝙ ſimul cum terminatur cõſilium uel deliberatio, põt eſſe electio: illi aũt qui deliberatione cõſilij indigẽt, in ipſa terminatione cõſilij primo habẽt certitudinẽ de eligendis, & ideo non ſtatim eligũt. Ex quo patet, ꝙ deliberatio cõſilij non p̃exigiť ad electionẽ, D niſi pp̃ inquiſitionę incerti. Chriſtus aũt in primo inſtãti ſuæ conceptionis, ſicut habuit plenitudinem gratiæ ſanctificantis, ita habuit plenitudinẽ ueritatis cognitæ, ſecundum illud, Plenum gratiæ & ueritatis: unde quaſi habẽs omnium incertitudinem, potuit ſtatim in inſtanti eligere.

AD TERTIVM dicẽdũ, ꝙ intellectus Chriſti, ẽm ſcientiam infuſam poterat intelligere, etiã non conuertendo ſe ad phãtaſmata, E ut ſupra habitum eſt.* unde poterat in eo eſſe operatio uolũtatis & intellectus abſq; operatione ſenſus: ſed tñ potuit in eo eſſe etiam operatio ſenſus, in primo inſtanti ſuæ conceptionis, maxime quantum ad ſenſum tactus, quo ſenſu proles cõcepta ſentit in matre, ẽt antequam animam rõnalẽ obtineat, ut dr̃ in libro * de Generatione animalium: unde cum Chriſtus in primo inſtanti ſuę conceptionis habuerit animã rationalẽ, formato iam

¶ *Super Quæſtionis trigeſimæquartæ, Articulũ ſecundũ.*

q. præ

TItulus clarus. In corpore vnica concluſio: Chriſtus in primo inſtanti ſuæ conceptionis habuit vſum liberi arbitrij. Probatur, Humanæ naturæ aſſumptæ conuenit ſpiritualis perfectio a principio. ergo Chriſtus in primo ſuæ conceptionis inſtanti habuit illam operationem, quæ poteſt in inſtanti haberi. ergo habuit tunc uſum liberi arbitrij. Antecedens habetur ex ſupradictis, quod Chriſtus non profecit in ſpirituali perfectione. Cõſequentia prima probatur, quia perfectio ultima non in potentia, uel habitu, ſed operatione conſiſtit, in cuius ſignum ſecundo de Anima, operatio actus ſecundus dicitur. Conſequentia ſecunda probatur, quia operatio intellectus, & uoluntatis, in qua uſus arbitrij liberi conſiſtit, poteſt haberi in inſtanti: quod declaratur à minori ex operatione uſus. Et probatur ratione, quia eſt motus qui eſt actus perfecti, ad differentiam motus, qui perficitur ſucceſſiue, ut dicitur in tertio de anima.

veri.q.29.artic.8.

ar. præce.& loco ibi citato.

l.3. Eth.c.3. cir.fi.10.5.

1.p.q.83.

Id habet Greg.l.9.in regiſtro ca. 61.in medio & Aug.l.13. de Tri.ca.9. 10.17.& 19. tom.3.

lib.15.c... 4. circa ... dium.

¶ Circa aſſumptum huius proceſſus dubium occurrit, quoniam æquiuocare uidetur de perfectione. Nam perfectio actus ſecundi nõ eſt inconueniens, quòd de nouo aduenerit animæ Chriſti etiam ſecundum ſcientiam infuſam, alioquin anima Chriſti ſemper fuiſſet in actu ſecundo reſpectu omniũ, quæ poſſunt cognoſci per ſcientiam infuſam, quod patet eſſe falſum. Proficere ergo animam Chriſti in perfectione ſpirituali, poteſt intelligi dupliciter. Primò, ſecundũ per-

q.7.ar.12.& q.19.art.2.& q.33.ar.3.

lib.2. de anima tex.5.t.2

¶ Ad hoc dicitur, quòd aliud eſt acquirere ſimpliciter actũ ſecũdum: & aliud eſt tranſire de uno actu ſecundo in alium: q̃a in acquiſitione ſimpliciter actus ſecundi, quãdo ſcilicet anima ex non operante ſit operans, conſiſtit profectus ipſius animæ: proficit enim acquirendo ſuam perfectionem & finem, propter quem eſt: vnumquodque enim eſt propter ſuã operationem, ut dicitur 2. Cæl. In tranſeundo uero de uno actu ſecundo in aliũ, non cõſiſtit profectus ipſius animæ, ut patet ex eo, quòd quandoque ad imperfectiorem actum ſecundũ, contingit ex perfectiori tranſire, ubi nõ proficere, ſed deficere potius inuenitur. Et propterea, licet nullum inconueniens ſit ponere in Chriſti anima nouos multos actus ſecundos per ſucceſſum temporis, inconueniens tamen eſſet ponere animam ipſius totaliter caruiſſe quãdoque actu ſecundo, quia fuiſſet ſimpliciter imperfecta tunc, & uere profeciſſet, non ſecundum hanc uel illam perfectionem, ſed ſimpliciter, quod excellentiæ animæ aſſumptæ non conſonat. Et quia proceſſus literæ fundatur non ſuper hac, uel illa perfectione actus ſecundi, ſed ſuper perfectione ſpirituali ſimpliciter, & ſuper profectu ſecundum ſpiritualẽ perfectionem ſimpliciter, ideo uerum aſſumit, & efficaciter concludit. Oportet enim ponere animã Chriſti a principio ita perfectam ſimpliciter, ut non profecerit ſimpliciter, adhoc autem manifeſte conſtat ſequi & quòd a principio fuit ĩ actus ſecundi perfectione, & quòd oppoſitum, ſcilicet quòd fuerit in principio totaliter abſque ſecũdo actu, repugnat perfectioni ſimpliciter ipſius animæ a principio.

D. 746.

lib.3. de anima tex. 28. tom. 2.

In corp. ar.

q. 11. art.2.

1.2.c.4. & 3. tom.4.

Et

Et propterea optime illatum eſt, quòd habuit in primo inſtanti illas operatiões, quas potuit in illo inſtanti habere, ſeruato intelligetu, naturæ & decentiæ ordine: quod dico ne confundaris ſcrutando quæ eſt maior ratio de iſta, quã de illa operatióne, ꝙ habita fuerit in illo primo inſtanti: abſq; dubio enim conſtat, primum operum noſtrorum, quo reliquis vtimur, conſiſtere in libero arbitrio: & iõ optime cõcluſum in litera non ſolum de poſſibili: ſed de facto in anima Chriſti tunc.

3.d.13.q.1.a.2.q.3. & diſ.14. ar.3. q.6. & di.18.ar.3. & 5. & ueri. q.29.ar.8. & opu.3.c.223. & 228.

1.p.q.63.a.5.

¶ *Super Quæſtionis trigeſimæquartæ, Articulũ tertium.*

TItulus clarus eſt de merito proprie dicto intellectus.

¶ In corpore una eſt concluſio: Chriſtus in primo ſuæ conceptionis inſtanti meruit. Probatur: Chriſtus in primo ſuæ cõceptionis inſtanti per gratiam ſanctificatus fuit ſanctificatione perfectiſſima. ergo ſecũdum proprium motũ liberi arbitrij in Deũ, fuit ſanctificatus. ergo in primo inſtanti ſuæ conceptionis meruit. Antecedens probatur: quia ſanctificatus eſt, ut eſſet aliorũ ſanctificator. Conſequentia vero prima probatur, diſtinguendo duplicẽ ſanctificationis modum, & comparando eos. Diſtinctio eſt: Sanctificatio duplex, vel per proprium ſanctificati actum, uel non per proprium, ſed Eccleſiæ fidem. Comparatio eſt. Prima eſt perfectior: tum quia actus eſt perfectior habitu, tum quia per ſe eſt perfectius eo, quod eſt per aliud. Secunda autem conſequentia probatur: q͂a motus liberi arbitrii in Deum eſt meritorius.

ar.1. hui⁹ q.

¶ Aduerte & diligenter hic tu, qui ſacramenta eccleſiæ ſępius frequentas, quòd ſanctificatio adultorum eſt per propriũ actũ liberi arbitrii tendentis in Deũ, & ſimiliter augmentũ ſanctificationis eſt per augmentum actus liberi arbitrii tendentis in Deum. Hinc enim fit, vt cum frequentatione ſacrorũ myſteriorum non creſcat ſanctificatio hominis, quia. ſ. homo per proprium liberi arbitrii actum non concurrit eo augmento, quod ſanctificatio quæ fieri deberet, exigeret, hic fit, ut ſuſcipientes ſacramenta in ipſo ſuſceptionis actu maxime debeãt actualiter in Deum actu dilectionis conſurgere.

¶ In reſponſione ad primũ aduerte, quòd de actu liberi arbitrii proprie loquitur Auctor, ut patet, tum ex eo quòd ſermo eius eſt formalis, & liberũ arbitrium ſæpe nominat: tum ex eo quod in præcedenti arti. in reſponſione ad ſecundum expreſſe ad actũ electionis deſcendit. & hæc ideo dixerim, ut percipias, tã in angelis, quam in Chriſti anima, primum actũ meritorium uere fuiſſe actum liberũ, quãuis non indifferentẽ ad bonum & malum, ſed ex natura ſeu naturæ ordine (ut in litera dicitur) determinatum ad bonum. Nam non ſolum voluntas, ſed liberum arbitriũ (ut in litera dicitur) per ſe & naturaliter ſe habet ad bonũ, ad malum autem per aliud, hoc eſt per bonũ, a quo deficiendo, malum incurrit. & pręter naturam, malum eñi eſt exciſio ab eo, quod eſt ſm naturã: alioquin mali rationem non haberet.

lib.2.tex.

Aug. ... co Pſ.

D.155.

Ar.pr.

q.7.a. & 11.

c.40.a med to.3.

q.19.a.

& organizato corpore ei⁹ multo magis in eodẽ inſtanti poterat habere opationẽ ſẽſus tact⁹.

Articvlvs III.

Vtrum Chriſtus in primo inſtanti ſuæ conceptionis mereri potuerit.

AD tertivm ſic procedit. Videtur quòd Chrs in primo inſtãti ſuę cõceptionis mereri nõ potuerit. Sicut enim ſe habet liberũ arbitrium ad merendum, ita ad demerendum: ſed diabolus in primo inſtanti ſuæ creationis non potuit peccare, ut in 1. parte habitum eſt.* ergo neq; anima Chriſti in primo inſtanti ſuæ creationis (qđ fuit primum inſtans conceptionis Chriſti) potuit mereri.

¶ 2 Præt. Illud, quod homo habet in primo inſtanti ſuæ conceptionis, videtur ei eſſe naturale: quia hoc eſt ad quod terminat̃ ſua generatio naturalis: ſed naturalibus non meremur, ut patet ex his, quæ dicta ſunt in ſecũda parte. ergo videtur ꝙ uſus liberi arbitrij, quem Chriſtus habuit ſecũdum hominem in primo inſtanti ſuæ conceptionis, non fuerit meritorius.

¶ 3 Præt. Id, quod ſemel aliquis meruit, iam fecit quodãmodo ſuum, & ita non vr̃ ꝙ iterũ poſſit illud mereri: quia nullus meretur quod ſuũ eſt. ſi ergo Chrs in primo inſtanti ſuæ cõceptionis meruit, ſequitur ꝙ poſtea nihil meruerit, quod patet eſſe falſum. nõ ergo Chrs in primo inſtanti ſuę conceptionis meruit.

Sed contra eſt, quod Aug. dicit ſuper Exo. Non habuit oĩno Chriſtus iuxta animæ meritũ, quo potuiſſet proficere. Potuiſſet aũt proficere in merito, ſi in primo inſtanti ſuæ conceptionis non meruiſſet. ergo in primo inſtanti ſuæ conceptionis meruit Chriſtus.

Respon. Dicendum, ꝙ (ſicut ſupra dictum eſt.*) Chriſtus in primo inſtanti ſuæ cõceptionis ſanctificatus fuit per gratiam. Eſt autem duplex ſanctificatio: una quidem adultorum, qui ſecundum propriũ actum ſanctificantur: alia autẽ puerorum, qui non ſanctificantur ſm propriũ actum fidei, ſed ſecũdum fidem parentum vel Eccleſiæ. Prima autẽ ſanctificatio eſt perfectior, quàm ſecunda: ſicut actus eſt perfectior, quàm habitus: & quod eſt per ſe, eo quod eſt per aliud. Cum ergo ſanctificatio Chriſti fuerit perfectiſſima (quia ſic ſanctificatus eſt, ut eſſet aliorũ ſanctificator) conſequens eſt, ꝙ ipſe ſecundũ propriũ motũ liberi arbitrii in Deũ, fuerit ſanctificatus, qui quidẽ motus liberi arbitrij eſt meritorius. Vnde conſequens eſt, ꝙ in primo inſtãti ſuę cõceptionis Chriſtus meruerit.

Ad primvm ergo dicendũ, ꝙ liberum arbitriũ nõ eodem modo ſe hẽt ad bonũ & ad malum. Nam ad bonum ſe habet per ſe & naturaliter, ad malum autem ſe habet per modũ defectus & præter naturã. Sicut autẽ Philoſ. dicit* in 2. de Cœlo, Poſterius eſt quod eſt præter naturam, eo quod eſt ſecundũ naturam: quia id quod eſt præter naturam, eſt quædam exciſio ab eo quod eſt ſecundum naturã. & ideo liberum arbitrium creaturæ in primo inſtanti creationis poteſt moueri ad bonũ merendo, non aũt ad malum peccando, ſi tñ natura ſit integra.

Ad secvndvm dicendum, ꝙ illud, quod homo habet in principio ſuę creationis ſm cõmunem naturæ curſum, eſt homini naturale: nihil tamẽ prohibet q̃n aliqua creatura in principio ſuæ creationis, aliquod beneficium gr̃æ a Deo conſequatur. Et hoc modo anima Chriſti in principio ſuę creationis conſecuta eſt gratiam, qua poſſet mereri. & ea ratione gratia illa, ſm quãdam ſimilitudinem dicitur fuiſſe illi homini naturalis, ut patet per Aug.* in Enchir.

Ad tertivm dicendum, ꝙ prohibet idem eſſe alicuius ex diuerſis cauſis. Et ſecũdum hoc Chriſtus gloriam immortalitatis, quam meruit in primo inſtãti ſuæ conceptionis, potuit etiã poſterioribus actibus & paſſiobus mereri, non quidem ut eſſet ſibi magis debita, ſed ut ſibi ex pluribus cauſis deberetur.

¶ *Super Quæſtion. 34. Articulum quartũ.*

TItulus clarus ẽ. In corpore vna eſt cõcluſio, Chriſtus in primo inſtanti ſuæ conceptionis fuit

Articvlvs IIII.

Vtrum Chriſtus fuerit perfectus comprehenſor in primo inſtanti ſuæ conceptionis.

AD qvartvm ſic procedit. Vr̃ ꝙ Chrs nõ fuerit perfectus cõprehẽſor in primo inſtãti ſuæ cõceptionis. Meritum. n. p̃cedit pręmiũ, ſicut & culpa pęnam: ſed Chriſtus in primo inſtãti ſuæ conceptionis meruit, ſicut dictum eſt.* Cũ ergo ſtatus cõprehenſoris ſit principale præmiũ, vr̃ ꝙ Chrs in primo inſtanti ſuæ cõceptionis non fuerit comprehẽſor.

Locis ſupra 3. adduct.

Art. pr.

¶ 2 Præt. Dominus dicit Lu. ult. Hæc oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriã ſuam: ſed gloria ptinet ad ſtatum comprehenſoris. ergo Chriſtus nõ

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

fuit actu comprehenſor, videndo Deum per eſſentiam clarius cęteris creaturis. Probatur, & primo, ꝙ habuerit gratiam maiorem omnib. comprehenſorib. ſecundo, ꝙ actu viderit plus cęteris. Primum probatur, Chriſtus accepit tunc gratiam, & non ad menſuram. ergo accepit gratiam, & quantum habent comprehenſores, & maiorem omnib. Antecedēs ex euangelio. Conſequentia probatur, quia gratia viatoris minorē habet mēſurā reſpectu gratiæ comprehenſoris. probatur, quia deficit ab illa ex hoc em̄ ſequitur, ꝙ habeat gratiā quantā comprehenſores, & rurſus ſequitur, ꝙ maior eſt omnib. quia aliter fuiſſet mēſurata ad aliā maiorem, vel æqualem. Secunda verò pars, probatur, quia gratia non fuit ſine actu. probatur, quia inconueniens eſſe iā dictum eſt in Chriſto ponere gratiam habitualē ſine actu.

Aug. hoc loco Ps. 64.

¶Aduerte hic, ꝙ ex hoc loco apparet q̄d videatur ſenſiſſe Auctor de illa quæſt. in præcedente li tacta, an gratia viatoris ſit minor gratia comprehenſoris, ſm ſuam, quantitatem, an ſolū ratione modi, quia. ſ. cōprehenſor videt, & viator nō. Expreſſe ſiquidē hoc in loco, ex hoc, ꝙ viatoris gratia deficit à gratia comprehenſoris, infertur, ꝙ minorem habet menſurā. Et ne dubites, ꝙ de quantitate loquitur, ſubdit tanta, & quāta, & vt accipias hæc de ipſa eſſentia gratię, & nō de modo actus ſubdit, & quia gratia illa nō fuit ſine actu, vbi monſtrat ſe de ipſa eſſentia habitualis gratiæ loquutum, ex hoc ipſo, ꝙ poſtea ad illius actū deſcendit, & ſi ſic eſt, conſequēs eſt, vt minimus cōprehenſor habuerit actualiter maiorē gratiā, q̄ Ioānes Bap. & ſanctus Petrus & quicūq; alius viator, dum in hac fuerunt vita: Et propterea gratia hic eſt ſicut ſemen, ita ꝙ quāto maior eſt hic gratia, tanto in patria erit maior gloria ꝓportionaliter. Numquam tamen gratia tanta eſt in via, quāta eſt gratia conſumata, quæ eſt gloria, ſicut nec ſemen eſt, quanta eſt arbor ſua, quantumcumq; minima, ſeu animal ſuum quantumcumque paruum.

Ar. præced.

q.7.ar.9.10. & 11.

q.19.ar.3.

inſtanti ſuæ conceptionis, quādo adhuc nullam ſuſtinuerat paſſionem.

¶3. Præt. Illud, quod nō conuenit nec homini, nec angelo, uī̃ eſſe proprium Deo, & ita non conueniunt Chriſto ſm ꝙ homo: ſed ſemper eſſe beatum, nō conuenit nec homini, nec angelo: ſi enim fuiſſent conditi beati poſtmodum non peccaſſent. ergo Chriſtus, ſm quòd homo, non fuit beatus in primo inſtāti ſuę conceptionis.

Sed contra eſt, q̄d dr̄ ī Pſ. 64. Beatus, quē elegiſti, & aſſumpſiſti, quod ſm gl.* refertur ad humanam naturam Chriſti, q̄ aſſumpta eſt à uerbo Dei in unitatem perſonę: ſed in primo inſtanti conceptionis fuit aſſumpta humana natura à uerbo Dei in unitatem perſonę: ergo in primo inſtanti ſuę conceptionis Chriſtus, ſecundum, quòd homo, fuit beatus, quod eſt eſſe comprehenſorem.

Respon. Dicēdum, ꝙ (ſicut ex dictis patet *) non fuit conueniens, ut Chriſtus in ſua conceptione acciperet gratiā habitualem tm̄ abſq; actu: accipit. n. gratiā non ad menſurā, ut ſupra habitum eſt. * Gratia aūt uiatoris cum ſit deficiens à gratia cōprehenſoris, habet menſurā minorē reſpectu gratię comprehēſoris. Vnde manifeſtū eſt, quod Chriſtus in primo inſtanti ſuę conceptionis, accepit non ſolū tantam gratiam quantam comprehenſores habent, ſed ēt omnibus comprehenſorib. maiorem. Et quia gratia illa non fuit ſine actu, conſequēs eſt, ꝙ actu fuerit comprehenſor, uidendo Deum per eſſentiam clarius cęteris creaturis.

Ad primum ergo dicendū, ꝙ (ſicut ſupra dictū eſt *) Chriſtus nō meruit gloriam animę, ſm quam dicitur comprehenſor, ſed gloriā corporis, ad quā per ſuam paſſionem peruenit. Vnde patet reſpōſio ad ſecūdū.

Ad tertium dicendum, ꝙ Chriſtus ex hoc, ꝙ fuit Deus, & homo, in ſua humanitate habuit aliquid præ cæteris creaturis, ut ſcilicet ſtatim à principio eſſet beatus.

¶Super Quæſtionis 35 Articulum primum.

PRo hac quæſt. tit 1. art. notādi ſunt termini oēs, & primū, ꝙ natiuitas ſumitur proprie & formaliter, vt cōtinet natiuitatem in vtero, & natiuitatem ex vtero: ita ꝙ nō tractabitur ſolū de natiuitate ex vtero, ſed ēt de natiuitate in vtero, vt teſtantur quinq; 1. art. huius quæſt. Eſt autē differētia inter cōceptionē, & natiuitatē in vtero formalis, quia conceptio attēditur penes captionē rei ad concipientē: ex hoc n. dr̄ mulier cōcipere, ꝙ ſimul apud ſe capit q̄d generandū eſt. Natiuitas autem attenditur penes egreſſum à parente: ex hoc em̄ res naſci dr̄, ꝙ ad naturā pergit: eſt em̄ via in naturā. Vnde natiuitas tūc perfecte cōſumata eſt, qn̄ ex vtero proles exit, quia tunc primo adipiſcit̄ propriā naturam, vt res omnis ſeparata à matre. Quandiu em̄ eſt in vtero proles, ē aliquid matris, & ꝓpterea tunc ſimpliciter, & abſolute dicimus, ꝙ homo natus ē. Tractauit ergo Auctor prius de Chriſti conceptione, & nūc de natiuitate: tū, quia prius conſideranda fuit ratio conceptionis, & poſtea natiuitatis in vno, & eodē opere, quo cōceptus, & natus eſt in vtero tum, quia natiuitas ſimpliciter, & abſolute nūcupata, q̄. ſ. eſt ex vtero (vnde tractatus iſte denominat̄) poſterior eſt oīno cōceptione, & fas fuit vt in principio tractatus de natiuitate inchoaret̄, rōne natiuitatis etiā in vtero. 3. diſt. 8. ar. 2.

ca. 40. in me. to. 3.

¶Notandū eſt deinde, ꝙ comparatio diſtinctionem comparatorū exigit, & propterea natura, & perſona inter quas ſit hic cōparatio in ordine ad natiuitatē, ſumūtur, in hoc articulo, vt abinuicē diſtinguuntur, hoc eſt natura ſm rōnem naturæ vt. ſ. actum naturę ſeu formę exercet, qui exprimitur per ly vt quo, & ſimiliter perſona ſm rationē hypoſtaſis, vt. ſ. actū perſonæ exercet, qui ſignificatnr per ly, vt quod: diſtinguuntur ſiquidem natura, & perſona, vt quo, & quod: eſt enim natura qua hypoſtaſis eſt id, quod eſt. li. 5. Metap. tex. 5. to. 3.

Qvaestio XXXV.

De natiuitate Chriſti in octo articulos diuiſa.

CONSEQVENTER poſt Chriſti conceptionē agendum eſt de eius natiuitate. Et primo, quantum ad ipſam natiuitatem. Secundo, quantū ad natiuitatis manifeſtationē. Circa primum quæruntur octo.

¶Primò, Vtrum natiuitas ſit naturæ, vel perſonę.

¶Secundo, Vtrum Chriſto ſit attribuenda alia natiuitas præter ęternam.

¶Tertiò, Vtrum ſecundum natiuitatem temporalem beata Virgo ſit mater eius.

¶Quartò, Vtrum debeat dici mater Dei.

¶Quintò, Vtrum Chriſtus ſecundum duas filiationes ſit filius Dei patris & Virginis matris.

¶Sextò, De modo natiuitatis.

¶Septimò, De loco.

¶Octauò, De tempore natiuitatis.

Articvlvs primvs.

Vtrum natiuitas ſit naturę vel perſonæ.

AD PRIMVM ſic proceditur. Vr̄, ꝙ natiuitas naturæ cōueniat magis, q̄ perſonę: dicit em̄ Aug. in li. de fide ad Petrū. Natura æterna atq; diuina, nō poſſe concipi, & naſci ex humana natura, niſi ſm veritatem humanæ naturæ: ſi igitur diuinæ naturæ cōuenit cōcipi, & naſci, rōne humanæ naturæ, multo magis ꝯuenit humanę naturę.

¶2. Præt. Secundū Philoſophū in 5. Meta.* nomē naturæ à naſcēdo ſumptū eſt: ſed denominationes fiunt, ſm ſimilitudinis conuenientiam. ergo vr̄, ꝙ natiuitas magis pertineat ad naturam, quàm ad perſonam.

¶3. Pręt. Illud proprie naſcitur, q̄d per natiuitatem incipit eſſe: ſed per natiuitatē Chriſti nō incepit eſſe perſona Chriſti, ſed eius humana natura. ergo vr̄, ꝙ natiuitas proorie pertinear ad naturam, non ad perſonam.